

2022

SINIR TİCARETİ RAPORU

İçindekiler Bölümü

SINIR TİCARETİ

1.1 Sınır Ticareti Merkezi

1.1.1 Sınır Ticaret Belgesi

1.1.2 İthalat Uygunluk Belgesi

1.2. Sınır Ticaretinin Yapılacağı İller ve Başvurulabilecek Mevzuatlar

1.2.1. İl Değerlendirme Komisyonu

1.2.2. Sınır Ticareti Kapsamında Ürün, Miktar ve Zaman Bakımından Sınırlamalar

1.3. Dikkat Edilmesi Gereken “Müeyyideler”

1.4. Sınır Ticareti Mevcut Durum

Tablo 1. Van iline sınır ticareti kapsamında verilen ithalat değer limiti

Tablo 2. 2022 Yılında Bazı Hassas Ürünler İçin Tespit Edilen İthalatın Serbest Olduğu Dönemler 1

Tablo 3. 2021 ve 2022 Yılı Kota Karşılaştırması

SINIR TİCARETİ

Sınır ticareti; “Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde bulunan sınır illerinde mukim gerçek kişilerin zaruri ihtiyaçlarını karşılamak üzere karşılıklı olarak yaptıkları ticari işlemler” şeklinde tanımlanmaktadır.

02.12.2021 tarih ve 2021/4874 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı eki “Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar” kapsamında yer alan illerin ihtiyaçlarının bir kısmının, sınır komşusu ülkelerden ithalat yoluyla daha düşük maliyetle karşılanması ve bu illerimizin ihracatının arttırılması suretiyle söz konusu illere ekonomik canlılık kazandırılması amacıyla yapılan ticari işlemlerdir. Sınır ticaretinin ayrıca Sınır Ticaret Merkezlerinden de yapılması mümkündür.

Sınır ticareti ülkenin kara sınırı olan devletlerle yaptığı genellikle özel bir rejime tabi olan bir ticaret şeklidir. Komşu ülkeler arasında varılan karşılıklı anlaşmalarla düzenlenir.

1.1. Sınır Ticareti Merkezi

2021/4874 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında öngörülen, sınırdaki kurulan ve sınır ticareti kapsamında ihracat ve ithalat yapılabilen alanların yer aldığı, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi dışında addedilen yerleri ifade eder. Diğer bir deyişle sınır ticareti kapsamında kurulan mağazaların bulunduğu ve iki sınır ili arasında ticaretin yapıldığı yerlerdir.

(1) Sınır Ticaret Merkezi ile depolarının ve Sınır Ticaret Merkezinin ana yola bağlantısını sağlayan yolların projelendirilmesi, inşaatı, Sınır Ticaret Merkezinin teknik ve fiziki alt yapısının kurulması, bunların bakım ve onarımları, Sınır Ticaret Merkezinin giriş-çıkış, iç ve çevre güvenliğinin sağlanması ile insan ve eşya giriş ve çıkışlarının denetim altına alınması ilgili Valiliklerce yerine getirilir.

(2) Sınır Ticaret Merkezinin fiziki olarak düzenlenmesi, eşya ve stok kontrollerinin yapılması ile bu merkezlere giriş ve çıkışlara ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça tespit edilir.

(3) Sınır Ticaret Merkezinin işletilmesi ile mağazaların kiralanması, ilgili Valilikçe hazırlanan ve Bakanlıkça uygun görülen yönergeler çerçevesinde ilgili Valilikçe yerine getirilir.

(4) Sınır Ticaret Merkezinde gıda maddelerinin stoklanmasında kullanılacak depoların sağlığa uygunluk ve teknik şartlarının belirlenmesinde Tarım ve Orman Bakanlığının görüşü alınır.

Sınır ticareti yapılabilecek 12 ile karşılık, günümüzde faal dört adet Sınır Ticaret Merkezi mevcuttur: Ağrı (SARISU-İRAN), Hakkari (ESENDERE-İRAN), Van (KAPIKÖY-İRAN), Iğdır (DİLUCU-NAHÇIVAN).

Sınır ticareti kapsamındaki ithalat ve ihracat işlemleri için, “Gümrük Beyannamesi” düzenlenir. Sınır Ticareti kapsamında ithalat ve ihracat yapabilmek için Sınır Ticareti Belgesi’ne sahip olmak şarttır. İthalat işlemlerinde; Sınır Ticaret Belgesi’nin yanı sıra, “İthalat Uygunluk Belgesi” de aranmaktadır. İhracat işlemlerinde ise; “Sınır Ticaret Belgesi” ile ihraç edilen eşya faturası ve ihracatçı birliğince onaylanmış gümrük beyannamesinin yetkili gümrük idaresine tevdi edilmesi gerekir.

STM’lerdeki ticaretin özel bir amaca yönelik olması nedeniyle, normal ticarete göre teşvik edilmesi ve bazı üstünlükler sağlanması söz konusudur. Bu üstünlüklerden bir tanesini de vergi avantajları oluşturmaktadır. Sınır ticareti yoluyla yapılacak ithalatta tek ve maktu vergi uygulanır. Tek ve maktu vergi; Gümrük Vergisi oranı sıfır, Katma Değer Vergisi ile Özel Tüketim Vergisi oranları tam olarak dikkate alınarak hesaplanır.

1.1.1 Sınır Ticareti Belgesi

Sınır Ticareti Belgesi; Sınır ticareti kapsamında ihracat ve ithalat yapılması ile Sınır Ticaret Merkezinde (STM) mağaza kiralanması için Valilik tarafından düzenlenen belgedir.

Karar kapsamındaki illerde yerleşik esnaf ya da tacirler sınır ticareti belgesi almak üzere ilgili ildeki İl Ticaret Odası veya İl Ticaret ve Sanayi Odasına başvurur. Söz konusu odalar talepleri beş işgünü içerisinde Değerlendirme Komisyonuna iletir. Değerlendirme Komisyonu, başvuru tarihinden itibaren 10 işgünü içerisinde müracaatları inceleyerek sonuçlandırır. Müracaatları uygun görülen esnaf ve tacirlere, valilikçe sınır ticareti belgesi verilir.

Belgenin geçerlilik süresi 1 yıl olup süre bitiminde talep üzerine Valilikçe yeni belge düzenlenir. Bu belge hiçbir şekilde devredilemez.

1.1.2 İthalat Uygunluk Belgesi

Sınır ticareti kapsamında ithalat yapma yetkisi veren ve İl Değerlendirme Komisyonu tarafından düzenlenmesi uygun görülen belgeye İthalat Uygunluk Belgesi denir.

Karar kapsamındaki illerde yerleşik esnaf ya da tacirler, İthalat Uygunluk Belgesi almak üzere ilgili ildeki İl Ticaret Odası veya İl Ticaret ve Sanayi Odası’na başvurur. Söz konusu odalar talepleri Değerlendirme Komisyonuna iletir. Değerlendirme Komisyonu, başvuru tarihinden itibaren 10 işgünü içerisinde müracaatları inceleyerek sonuçlandırır. Müracaatları uygun görülen esnaf ve tacir adına her bir ürün için bir İthalat Uygunluk Belgesi verilir. İthalat Uygunluk Belgesi düzenlenmesinde; il ihtiyacı ölçütü ile talep sahibinin vergi ve sosyal sigorta prim borcunun olup olmadığı, son bir yıla ait işletme cirosu ve esnaf ve tacirin sektörel faaliyet alanı ile daha önce adına tahsis edilmiş İthalat Uygunluk Belgeleri kapsamında gerçekleştirmiş olduğu ithalata ilişkin veriler de göz önünde bulundurulur. İUB sahiplerinin dikkat edilmesi gereken hususlar;

- İthalat Uygunluk Belgesinin geçerlilik süresi düzenlendiği tarihten itibaren 90 gün olup, bu süre uzatılamaz. Ancak Tarım ve Orman Bakanlığınca belirtilen tarım ürünlerinin ithalatında hasat dönemi ve belge süresinin bir sonraki takvim yılına sarkması durumu da dikkate alınarak bu belge daha kısa süreler için düzenlenebilir.
- Belge süresinin bir kısmının tarım ürünleri ile ilgili mevsimsel ithalat kısıtlamaları dönemine girmesi halinde bakiye süre kazanılmış hak teşkil etmez.
- İthalat Uygunluk Belgesi hiçbir şekilde devredilemez. Belgesinin devredilmesinin tespiti halinde belge Valilikçe iptal edilir. İlgilinin sahibi, ortağı veya yöneticisi olduğu firmalar adına bir daha İthalat Uygunluk Belgesi düzenlenmez.
- İlgili Karar kapsamında esnaf veya tacir ya da mağaza kiralayan tarafından ilgili gümrük kapısı veya Sınır Ticaret Merkezlerinden 30 gün içerisinde en fazla 75.000 ABD Doları karşılığı Türk Lirasına kadar değerde eşya ithal edilebilir.
- İthalatta tek ve maktu vergi uygulanır. Tek ve maktu vergi; katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi oranları toplamı olarak hesaplanır.
- İthalat işlemlerinde eşyanın ilgili sınır ülkesinde üretildiğine veya imal edildiğine dair ithalatın yapılacağı ülkenin yetkili makamlarınca düzenlenen menşe şahadetnamesi ilgili gümrüklerce aranır. Üçüncü ülke menşeli ürünler bu Karar kapsamında ithalatına izin verilmez.
- Bu karar kapsamında ithal edilen ürünler sadece, Artvin, Ardahan, Kars, Iğdır, Ağrı, Van, Hakkari, Şırnak, Mardin, Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis ve Hatay illerine satılabilir. Bu illerde yerleşik esnaf ve tacire yapılacak satış işlemlerinde, satış faturası ve ilgili nakliye belgeleri düzenlenir. Ürün satış faturası üzerine ilgili İthalat Uygunluk Belgesinin tarih ve sayısı da kaydedilir.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca ihtiyaç duyulması halinde, bu Karar kapsamında yapılacak tarım ürünleri ithalatı, ülkemizdeki hasat dönemi dikkate alınarak mevsimsel kısıtlamaya tabi tutulabilir.

1.1. Sınır Ticaretinin Yapılacağı İller ve Başvurulabilecek Mevzuatlar

Sınır Ticareti ile ilgili mevzuatın kapsamını: "14/5/1964 tarihli ve 474 sayılı Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanunun 2 nci ve 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 16 ncı ve 172 nci maddeleri ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 444 üncü ve 447 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Komisyonun sekretarya hizmetleri İl Ticaret Odası veya İl Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yürütülmektedir. Komisyon; 2021/4874 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Karar kapsamındaki illerin Vali veya Vali Yardımcısı başkanlığında İl Jandarma Komutanlığı ya da İl Emniyet Müdürlüğü temsilcisi, İl Defterdarı, Gümrük İl Müdürü, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürü, Ticaret İl Müdürü, İl Tarım ve Orman Müdürü, İl Ticaret Odası veya İl Ticaret ve Sanayi Odası ile İlde bulunan Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Temsilcilerinden oluşan komisyondur.

1.2.1.Sınır Ticareti Kapsamında Ürün, Miktar ve Zaman Bakımından Sınırlamalar

- İhracı ve ithali ilgili mevzuatla yasaklanmış ve ithali belli kurum ve kuruluşlara bırakılmış maddeler.
- Ticaret politikası önlemleri kapsamındaki kota, korunma, damping ve sübvansiyona karşı vergi önlemlerine tabi ürünler.
- Petrol ve petrol ürünleri
- 29.6.2004 tarihli ve 5201 sayılı Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında kanun kapsamındaki kontrole tabi ürünler.
- Her yıl Ocak ayında liste ile askıya çıkan, yıllık ithalat değer limitlerinde yer alan yasaklı Tarım ve Sanayi ürünleri.

İRAN-VAN/Kapıköy(toplam78.550.744\$)				
Sınır İli	Nüfus	Toplam nüfus içindeki pay(%)	Sanayi(\$)	Tarım(\$)
Van	1.149.342	%53,05	39.786.048	39.786.048

2022 Yılında İran'dan Sınır Ticareti Kapsamında İthalatı Uygun
Gör lmeyen Tarım  r nleri Listesi:

1. Bal (S zme)
2. Bal (Petek)
3. Bezelye
4. Biber (ye il)
5. Biber (tatlı biberler)
6. Buğday unu
7.  ilek
8. Domates
9. Elma
10. Fasulye
11. Ha ha  tohumu
12. Havu lar
13. Hıyarlar ve kornişonlar
14.  ncir (taze)
15.  ncir (kurutulmu )
16. Kabak
17. Kaju (kabuklu kabuksuz)
18. Karnabahar
19. Kayısı (zerdali dahil)
20. Kestane
21. Kuru kayısı (zerdali dahil)
22. Limon
23. Mu mula
24. Muz
25. Nar
26. Nargile t t n 
27. Palm yağı
28. Patates
29. Patlıcan
30. Pırasa
31. Soğanlar ve  alotlar
32.  ekerpancarı
33.  z m (taze)
34.  z m (kuru)
35. Vi ne
36. Yenid nya (malta eriğı)
37. Zeytin
38. Zeytin
39. Zeytinyağı

2022 Yılında İran'dan Sınır Ticareti Kapsamında İthalatı Uygun Görülmeyen Sanayi Ürünleri Listesi:

1. Alüminyum
2. Alüminyum Çatı Malzemesi
3. Alüminyum döküntü ve hurdalar
4. Amonyum Nitrat (sulu çözelti halinde olsun olmasın) (yalnız narkoz gazı imaline mahsus saf amonyum nitrat ile genel güvenlik ve asayiş yönünden İçişleri Bakanlığının (Emniyet Genel Müdürlüğü) iznine tabi olan yalnız %34,5 ve üzeri azot (nitrojen) içeren teknik amonyum nitrat hariç)
5. Amonyum Nitratın Kalsiyum Karbonatla veya Bitki Besin Maddesi Olmayan Diğer İnorganik Maddelerle Karışımları
6. Amonyum Sülfat (%21)
7. Amonyum sülfat nitrat (ASN)
8. Aspiratör ve fanlar
9. Ayakkabı (Köseleden Terlik ve Plastik Ayakkabılar)
10. Azotlu Gübreler
11. Bakır (hurda)
12. Bakır (külçe)
13. Bakır
14. Bakır ve Bakırdan Eşyalar
15. Battaniye (elektrikli)
16. Battaniye (Suni liflerden)
17. Bilyeli Diğer Kalemler
18. Cam (düz)
19. Cam (inşaat)
20. Cam
21. Cam Bardak
22. Cam Mutfak Eşyası
23. Cam Ürünleri (Profil veya Plaka Cam)
24. Cep Telefonu
25. Çimento ve Klinker
26. Çinko Döküntü ve Hurdalar
27. Çuval (plastik)
28. DeFTER veya Boru Halinde (Makaron ve yaprak sigara kağıdı)
29. Demir (hurda)
30. Demir (Profil ve Palplanş)
31. Demir veya Manganezin Tekrar Elde Edilmesine Uygun Döküntüler
32. Elastik ve Kauçuklu olmayan örme eşyalardan el çantaları
33. Elektronik Kameralar
34. Fosfatlı Mineral veya Kimyasal Gübreler
35. Granit
36. Granit Taşı
37. Hayvansal veya Bitkisel Gübreler (birbiriyle karıştırılmış veya kimyasal olarak işlem görmüş olsun olmasın): Bitkisel veya hayvansal menşeli gübrelerin kimyasal bir işleme tabi tutulmasından veya karıştırılmasından elde edilen gübreler

- Hortum ve Boru
- İlk Yardım Kutuları ve Setleri
- İşlenmemiş Çinkolar
- Jelatin
- Jeneratör
- Kalsiyum Nitrat ve Amonyum Nitratın Çift Tuzları ve Karışımları
- Kameralar (ses ve görüntülü)
- Kanüller, İdrar Sontaları, Kataterler vb. Diğer Alatler
- Karo taşı
- Kil toprak (Demir hammaddesi)
- Kilim–Halı
- Kuarslı kum
- Kumaş (Perdelik ve Döşemelik)
- Kurşun
- Kurşun Döküntü ve Hurdalar
- Mermer (işlenmemiş)
- Mermer (beyaz)
- Mermer (renkli ve damarlı)
- Motorlar ve Jeneratörler
- Nitrikasit
- Ortopedik veya Kırıklara Mahsus Cihazlar
- Oto yedek parçası
- Örülmeye elverişli maddelerden diğer eşya
- Pamuklu dokuma
- Pamuklu mensucat
- Pişirme Saçları, Kaynatma Halkaları, Isıtma Levhaları
- Plastik Döküntü ve Hurdalar
- Polietilen
- Polipropilen
- Polistiren (anti şok ve kristal)
- Potaslı Mineral veya Kimyasal Gübreler
- PVC (Plastik) Hammaddesi
- Resim ve yazı Fırçaları
- Semaver (elektrikli)
- Sigara Filtresi
- Seramikten eşya
- Sodyum Nitrat
- Suni liflerden tek katiplik
- Şırıngalar (tıbbi)
- Şırıngalar (ünsülin)
- Şırıngalar (Diğerleri)
- Terlik (plastik, bayan)
- Termos (plastik)
- Traverten
- Tütün yerine geçen maddelerden yapılmış purolar sigaralar
- Üre
- Üre Amonyum Nitrat (UAN)
- Yalnız Gübre Olarak Kullanılan Potasyum Nitrat
- Yastık Yüzü
- Yatak Örtüsü
-

- 3) İthalat Uygunluk Belgesinde belirtilen miktardan fazla ithalat yapıldığının tespit edilmesi halinde, fazladan ithal edilen ürünler için gümrük mevzuatı uyarınca işlem yapılır.
- 4) Bu Karar kapsamında, vergi ve diğer mali yükümlülüklerini süresi içinde yerine getirmediikleri tespit edilenlerin İthalat Uygunluk Belgesi Valilikçe iptal edilir.
- 5) Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen eylemleri gerçekleştirenlerin İthalat Uygunluk Belgeleri ilgili Valilikçe iptal edilir ve bunların sahibi, ortağı veya yöneticisi olduğu firmalar adına bir daha İthalat Uygunluk Belgesi düzenlenmez. Söz konusu fıkralarda belirtilen fiillerden, 5607 sayılı Kanunda suç olarak tanımlananlar hakkında aynı kanun hükümlerine göre işlem yapılır.
- 6) İthalat Uygunluk Belgesi düzenlenmesi ya da düzenlenmiş belge kapsamında ithalatın gerçekleştirilmesi sırasında gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu veya gerçeğe aykırı belge sunduğu tespit edilenlerin İthalat Uygunluk Belgeleri Valilikçe iptal edilir ve bunlara ve bunların sahibi, ortağı veya yöneticisi olduğu firmalar adına bir daha İthalat Uygunluk Belgesi düzenlenmez.

Tablo-2. 2022 Yılında Bazı Hassas Ürünler İçin Tespit Edilen İthalatın Serbest Olduğu Dönemler

Sıra no	Ürün	2022 yılında Tarım ve Orman Bakanlığınca Tespit Edilen İthalatın Serbest Olduğu Dönemler
1	Armut	15Şubat–1Mayıs
2	Bademiçi	1Ekim–1Ağustos
3	Badem(Kabuklu)	1Ekim–1Ağustos
4	Ceviziçi	1 Aralık –15 Ağustos
5	Ceviz(Kabuklu)	1 Aralık –15 Ağustos
6	Erik(Taze)	15Kasım–1 Nisan
7	Fasulye(Kuru)	1Aralık–1Haziran
8	Karpuz	1Kasım–30Nisan
9	Kavun	1Kasım–30Nisan
10	Kiraz	15Ekim–1Mayıs
11	Kivi	15Şubat- 1Eylül
12	KuruArmut	1 Ocak – 1 Haziran
13	KuruAyva	1 Ocak – 1 Haziran
14	KuruDut	1 Ocak – 1 Nisan
15	KuruElma	1Mart–1Ağustos
16	KuruErik	1 Ocak – 1 Nisan
17	Kuruİğde	1Kasım–1Şubat
18	KuruŞeftali(Nektarinlerdahil)	1Aralık–1Mart
19	KuruVişne	1 Ocak – 1 Nisan
20	Mandarin(Mandalin)	15Şubat–1Ağustos
21	Marul	1Kasım–1Nisan
22	Mercimek(Yeşil)	15Eylül–1Haziran
23	Mercimek(Kırmızı)	1Eylül–1Mayıs
24	Nohut(garbanzos)	1Eylül–1Ağustos
25	Portakal	15Mart–1Ağustos
26	Şeftali(Nektarindahil)	1Kasım–1Mayıs
27	YerFistiği	1Mart–1Ağustos

1.2. SINIR TİCARETİ MEVCUT DURUM

- Sınır ticareti kapsamında ithalat – ihracat yapmak isteyen esnaf/tacir/kişilerin illerindeki Ticaret ve Sanayi Odalarına başvurarak Sınır Ticareti Belgesi alması gerekmektedir. Son 5 yılda Van ilinde Sınır Ticaret Belgesi için yapılan toplam başvuru sayısı 896 adettir. 2022 yılı itibarıyla aktif 458 adet Sınır Ticareti Belgesi vardır ve bu firmalar süre bitiminde güncelleme yapmaktadırlar.
- Sınır ticareti kapsamında ithalat yapmak isteyen firmaların ayrıca ürün bazlı ithalat uygunluk belgesi almaları gerekmektedir. Son 2 yılda Van ilinde 1512 adet, 2022 yılı içinde toplam 917 adet ithalat uygunluk belgesi düzenlenmiştir.
- Sınır ticareti kapsamında, Sınır Ticaret Merkezlerinde (STM) açılan mağazalardan ticaret yapmak mümkünse de şu an aktif bir Sınır Ticaret Merkezi mevcut değildir.

SIRA	ÜRÜN ADI	2021 BİRİM FİYATI	2022 BİRİM FİYATI	FARK /DOLAR	YÜZDE %	ARTIŞ/AZALIŞ/ SABİT	BİRİM
1	ADAÇAYI	2.543	2.650	107	4,21	ARTIŞ	\$/TON
2	AHŞAP ARI KOVANI	15.030	16.211	1.181	7,86	ARTIŞ	\$/TON
3	ANASON	2.163	3.028	865	39,99	ARTIŞ	\$/TON
4	ANASON/EZİLMİŞ ÖĞÜTÜLMÜŞ	3.276	4.016	740	22,59	ARTIŞ	\$/TON
5	ANTEP FISTIĞI KABUĞU	91	117	26	28,57	ARTIŞ	\$/TON
6	ARMUT	462	582	120	25,97	ARTIŞ	\$/TON
7	ARPA	230	340	110	47,83	ARTIŞ	\$/TON
8	ASPIR TOHUMU	YOK	450	-	-	YENİ ÜRÜN	\$/TON
9	AYVA	1.347	1.079	- 268	- 19,90	AZALIŞ	\$/TON
10	AYÇİÇEĞİ ÇEREZLİK	2.500	1.500	- 1.000	- 40,00	AZALIŞ	\$/TON
11	AYÇİÇEK ÇEKİRDEĞİ	2.500	1.500	- 1.000	- 40,00	AZALIŞ	\$/TON
12	AYÇİÇEĞİ TOHUMU	450	686	236	52,44	ARTIŞ	\$/TON
13	AYÇİÇEK YAĞI	1.000	1.308	308	30,80	ARTIŞ	\$/TON
14	BADEM İÇİ	6.900	6.900	-	-	SABİT	\$/TON
15	BADEM KABUKLU	4.400	4.400	-	-	SABİT	\$/TON
16	BADEM KABUĞU	91	117	26	28,57	ARTIŞ	\$/TON
17	BAKLA	634	469	- 165	- 26,03	AZALIŞ	\$/TON
18	BEZELYE	11.795	1.500	- 10.295	- 87,28	AZALIŞ	\$/TON
19	BÖRÜLCE	YOK	1.000	-	-	YENİ ÜRÜN	\$/TON
20	BUĞDAY MAKARNALIK	200	538	338	169,00	ARTIŞ	\$/TON
21	BUĞDAY DİĞER BUĞDAY	200	345	145	72,50	ARTIŞ	\$/TON
22	BUĞDAY KEPEĞİ	172	226	54	31,40	ARTIŞ	\$/TON
23	BÜRÜN	99	120	21	21,21	ARTIŞ	\$/TON
24	CEVİZ KABUKLU	3.500	3.500	-	-	SABİT	\$/TON
25	CEVİZ İÇİ	6.500	6.500	-	-	SABİT	\$/TON
26	ÇAM	150	413	263	175,33	ARTIŞ	\$/TON
27	ÇAM FISTIĞI	6.600	1.091	- 5.509	- 83,47	AZALIŞ	\$/TON
28	ÇİĞİT KÜSPESİ	197	231	34	17,26	ARTIŞ	\$/TON
29	ÇİKOLATA	4.745	4.822	77	1,62	ARTIŞ	\$/TON

29							
30	ÇÖREK OTU	972	717	- 255	- 26,23	AZALIŞ	\$/TON
31	DARI	254	207	- 47	- 18,50	AZALIŞ	\$/TON
32	ERİK	1.388	2.727	1.339	96,47	ARTIŞ	\$/TON
33	FASÜLYE / KURU VE TÜMÜ	1.000	1.000	-	-	SABİT	\$/TON
34	FRIK	171	226	55	32,16	ARTIŞ	\$/TON
35	GLİKOZ	663	724	61	9,20	ARTIŞ	\$/TON
36	GLİKOZ ŞURUBU	338	645	307	90,83	ARTIŞ	\$/TON
37	GREYFURT	369	381	12	3,25	ARTIŞ	\$/TON
38	HEDİYELİK AHŞAP EV EŞYASI	2.819	5.385	2.566	91,03	ARTIŞ	\$/TON
39	HİNDİSTAN CEVİZİ/KURUTULMUŞ	1.848	1.834	- 14	- 0,76	AZALIŞ	\$/TON
40	HURMA	1.173	1.089	- 84	- 7,16	AZALIŞ	\$/TON
41	ISIRGANOTU	430	1.813	1.383	321,63	ARTIŞ	\$/TON
42	ISPANAK	788	506	- 282	- 35,79	AZALIŞ	\$/TON
43	İĞDE	778	1.931	1.153	148,20	ARTIŞ	\$/TON
44	KAHVE / KAFEİNİ ALINMAMIŞ	2.254	2.293	39	1,73	ARTIŞ	\$/TON
45	KAHVE / KAFEİNİ ALINMIŞ	5.103	5.215	112	2,19	ARTIŞ	\$/TON
46	KAHVE / KAFEİNİ ALINMAMIŞ	9.000	7.399	- 1.601	- 17,79	AZALIŞ	\$/TON
47	KAHVE / KAFEİNİ ALINMIŞ	18.390	11.033	- 7.357	- 40,01	AZALIŞ	\$/TON
48	KAKULE EZİLMEMİŞ ÖĞÜTÜLMEMİŞ	4.197	4.044	- 153	- 3,65	AZALIŞ	\$/TON
49	KAKULE EZİLMİŞ ÖĞÜTÜLMÜŞ	4.197	30.737	26.540	632,36	ARTIŞ	\$/TON
50	KANOLA YAĞI	1.600	1.000	- 600	- 37,50	AZALIŞ	\$/TON
51	KARABİBER	1.900	1.957	57	3,00	ARTIŞ	\$/TON
52	KARANFİL	2.646	2.656	10	0,38	ARTIŞ	\$/TON
53	KARABUĞDAY,DARI,HUBUBAT	309	293	- 16	- 5,18	AZALIŞ	\$/TON
54	KARPUZ	300	300	-	-	SABİT	\$/TON
55	KAVUN	250	182	- 68	- 27,20	AZALIŞ	\$/TON
56	KEBERE	1.800	1.618	- 182	- 10,11	AZALIŞ	\$/TON
57	KEKİK/ YABAN KEKİĞİ	2.550	616	- 1.934	- 75,84	AZALIŞ	\$/TON
58	KEKİK/DİĞERLERİ	2.871	2.556	- 315	- 10,97	AZALIŞ	\$/TON
59	KEKİK/ EZİLMİŞ ÖĞÜTÜLMÜŞ	3.663	5.122	1.459	39,83	ARTIŞ	\$/TON
60	KERESTE	370	190	- 180	- 48,65	AZALIŞ	\$/TON
61	KERESTE/ZIMPARALANMIŞ OLANLAR	780	455	- 325	- 41,67	AZALIŞ	\$/TON
62	KEREVİT	2.400	2.400	-	-	SABİT	\$/TON
63	KETEN TOHUMU	1.200	1.200	-	-	SABİT	\$/TON
64	KİMYON/EZİLMEMİŞ VE ÖĞÜTÜLMEMİŞ	2.032	1.865	- 167	- 8,22	AZALIŞ	\$/TON
65	KİMYON/EZİLMİŞ VE ÖĞÜTÜLMÜŞ	7.450	8.451	1.001	13,44	ARTIŞ	\$/TON
66	KİRAZ	880	2.920	2.040	231,82	ARTIŞ	\$/TON
67	KİŞNİŞ/EZİLMEMİŞ VE ÖĞÜTÜLMEMİŞ	550	456	- 94	- 17,09	AZALIŞ	\$/TON

68	KIŞNIŞ/EZİLMİŞ VE ÖĞÜTÜLMÜŞ	2.281	3.579	1.298	56,90	ARTIŞ	\$/TON
69	KIVI	700	700	-	-	SABİT	\$/TON
70	KINA	1.188	1.020	- 168	- 14,14	AZALIŞ	\$/TON
71	KIRMIZI BİBER	2.550	2.550	-	-	SABİT	\$/TON
72	KURU ARMUT	2.509	1.392	- 1.117	- 44,52	AZALIŞ	\$/TON
73	KURU AYVA	1.861	1.916	55	2,96	ARTIŞ	\$/TON
74	KURU DUT	670	768	98	14,63	ARTIŞ	\$/TON
75	KURU ELMA	1.036	478	- 558	- 53,86	AZALIŞ	\$/TON
76	KURU ERİK	1.979	1.097	- 882	- 44,57	AZALIŞ	\$/TON
77	KURU İĞDE	1.196	548	- 648	- 54,18	AZALIŞ	\$/TON
78	KURU ŞEFTALİ	1.400	890	- 510	- 36,43	AZALIŞ	\$/TON
79	KURU VIŞNE	1.100	548	- 552	- 50,18	AZALIŞ	\$/TON
80	KUŞBURNU	553	922	369	66,73	ARTIŞ	\$/TON
81	LAHANA / BEYAZ	524	3.500	2.976	567,94	ARTIŞ	\$/TON
82	LAHANA / KARA	235	850	615	261,70	ARTIŞ	\$/TON
83	LİMON	900	501	- 399	- 44,33	AZALIŞ	\$/TON
84	MAHLEP	2.880	2.215	- 665	- 23,09	AZALIŞ	\$/TON
85	MANDARİN / MANDALİN	266	439	173	65,04	ARTIŞ	\$/TON
86	MANGAL KÖMÜRÜ	408	583	175	42,89	ARTIŞ	\$/TON
87	MARMELAT	3.850	2.620	- 1.230	- 31,95	AZALIŞ	\$/TON
88	MARUL/BAŞ MARUL	259	408	149	57,53	ARTIŞ	\$/TON
89	MARUL/ DİĞERLERİ	543	1.219	676	124,49	ARTIŞ	\$/TON
90	MERCİMEK/YEŞİL	978	691	- 287	- 29,35	AZALIŞ	\$/TON
91	MERCİMEK/KIRMIZI	869	608	- 261	- 30,03	AZALIŞ	\$/TON
92	MERCİMEK/DİĞERLERİ	902	680	- 222	- 24,61	AZALIŞ	\$/TON
93	MISIR	200	295	95	47,50	ARTIŞ	\$/TON
94	MISIRDAN ELDE EDİLEN KÜSPE	194	262	68	35,05	ARTIŞ	\$/TON
95	MİNERAL İÇECEK	2	1	- 1	- 50,00	AZALIŞ	\$/TON
96	NANE/ KÜÇÜK PAKETLER İÇİNDE	5.009	27.281	22.272	444,64	ARTIŞ	\$/TON
97	NANE/DİĞERLERİ	2.501	1.915	- 586	- 23,43	AZALIŞ	\$/TON
98	NAR	969	789	- 180	- 18,58	AZALIŞ	\$/TON
99	NAR EKŞİSİ	3.178	3.347	169	5,32	ARTIŞ	\$/TON
100	NARGİLE KÖMÜRÜ	408	583	175	42,89	ARTIŞ	\$/TON
101	NİŞASTA	410	393	- 17	- 4,15	AZALIŞ	\$/TON
102	NOHUT	1.200	1.200	-	-	SABİT	\$/TON
103	ODUN KÖMÜRÜ	408	583	175	42,89	ARTIŞ	\$/TON
104	ODUN/YAKMAYA MAHSUS	97	137	40	41,24	ARTIŞ	\$/TON
105	ODUN/YUVARLAK AĞAÇLAR	317	485	168	53,00	ARTIŞ	\$/TON
106	ODUN/UZUNLAMASINA	286	496	210	73,43	ARTIŞ	\$/TON
107	ÖRGÜLER VE ÖRÜLMEME ELV. ÜRÜNLER.	3.300	9.418	6.118	185,39	ARTIŞ	\$/TON
108	PAMUK ÇİĞDİĞİ	790	147	- 643	- 81,39	AZALIŞ	\$/TON
109	PAMUK KÜSPESİ	179	231	52	29,05	ARTIŞ	\$/TON
110	PAMUK YAĞI	1.100	1.100	-	-	SABİT	\$/TON

111	PASPASLAR	5.441	4.755	- 686	- 12,61	AZALIŞ	\$/TON
112	PEKMEZ	1.671	111	- 1.560	- 93,36	AZALIŞ	\$/TON
113	PİRİNÇ DEĞİRMENDEN GEÇİRİLMİŞ	406	596	190	46,80	ARTIŞ	\$/TON
114	PİRİNÇ (KIRIK)	406	1.523	1.117	275,12	ARTIŞ	\$/TON
115	PLASTİK HASIR	5.243	4.755	- 488	- 9,31	AZALIŞ	\$/TON
116	PORTAKAL	236	276	40	16,95	ARTIŞ	\$/TON
117	PRİNA ZEYTİN KÜSPESİ	99	120	21	21,21	ARTIŞ	\$/TON
118	SALÇA	2.900	1.761	- 1.139	- 39,28	AZALIŞ	\$/TON
119	SALEP	19.124	7.268	- 11.856	- 62,00	AZALIŞ	\$/TON
120	SARIMSAK	2.000	2.000	-	-	SABİT	\$/TON
121	SARIMSAK (KURUTULMUŞ)	3.000	3.000	-	-	SABİT	\$/TON
122	SEDİR	470	500	30	6,38	ARTIŞ	\$/TON
123	SOYA KÜSPESİ	375	484	109	29,07	ARTIŞ	\$/TON
124	SOYA YAĞI	3.460	713	- 2.747	- 79,39	AZALIŞ	\$/TON
125	SUMAK	438	268	- 170	- 38,81	AZALIŞ	\$/TON
126	SUSAM/HAM	1.200	1.354	154	12,83	ARTIŞ	\$/TON
127	SUSAM/SOYULMUŞ	1.600	1.515	- 85	- 5,31	AZALIŞ	\$/TON
128	ŞEFTALİ	1.126	1.433	307	27,26	ARTIŞ	\$/TON
129	ŞEKERLEME	3.623	4.358	735	20,29	ARTIŞ	\$/TON
130	TARÇIN	1.639	1.808	169	10,31	ARTIŞ	\$/TON
131	TURP	758	3.433	2.675	352,90	ARTIŞ	\$/TON
132	VIŞNE	604	701	97	16,06	ARTIŞ	\$/TON
133	YER FISTIĞI/KABUKLU	1.900	1.900	-	-	SABİT	\$/TON
134	YER FISTIĞI/KABUKSUZ	2.750	2.750	-	-	SABİT	\$/TON
135	YULAF	465	1.431	966	207,74	ARTIŞ	\$/TON
136	ZENCEFİL/EZİLMEMİŞ VE ÖĞÜTÜLMEMİŞ	1.116	1.313	197	17,65	ARTIŞ	\$/TON
137	ZENCEFİL/EZİLMİŞ VE ÖĞÜTÜLMÜŞ	4.444	5.967	1.523	34,27	ARTIŞ	\$/TON

* 2021 yılı ürün başına verilen kota 1.979.595 \$ iken, 2022 yılında 1.989.302 \$ 'a olduğu ve 9.707 \$ bir ARTIŞ olduğu görülmüştür.

* Yukarıda yer alan listedeki çalışmamda da anlaşılabacağı üzere 69 adet ürün birim fiyatında artış, 50 adet ürün birim fiyatında azalış, 16 adet birim fiyatı aynı kalmış, 2 adet ürününde (Aspir Tohumu-Börülce) listeye eklendiği tespit edilmiştir. Yukarıdaki listede yer alan ürünlerden en yüksek artış 4.197 dolardan 30.737 dolara çıkan ve yaklaşık %632.36'la Kakule Ezilmiş Öğütülmüş olduğu, düşüş gösteren ürün ise %93.36 ile 1.671 dolardan 111 dolara inen Pekmez olmuştur.

* En fazla başvuru yapılan iki ürün olan Kivinin birim değeri 700 dolar, Karpuz ise 300 dolar olarak aynı kalmıştır.